

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

17 februarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Ursache Petru,

Judecători – Timofti Vladimir, Alerguș Constantin, Toma Nadejda, Moraru Petru

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Tăut Dorina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2014, în cauza penală privindu-1 pe

Smirnov Maxim Oleg, născut la 23 noiembrie 1983, originar și domiciliat în mun. Chișinău, str. A. Mateevici 22, ap. 8;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 06.10.2012- 15.05.2013

10.02.2014-14.04.2014 (prima instanță)

2. 08.07.2013- 19.12.2013

11.06.2014-09.10.2014 (instanța de apel)

3. 22.12.2014- 17.02.2015 (instanța de recurs ordinar).

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 mai 2013, Smirnov Maxim a fost condamnat în baza art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 3 ani închisoare, fără amendă.

Potrivit art. 85 Cod penal, la pedeapsa aplicată i-a fost adăugată parțial partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 27 decembrie 2010, fiindu-i numită pedeapsa definitivă de 3 ani 1 lună închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis, fără amendă, cu privarea de dreptul de a exercita o activitate legată de circuitul legal al substanțelor narcotice pe un termen de 2 ani.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că Smirnov Maxim la 19 august 2012, în jurul orelor 22:00, aflându-se pe str. Mateevici 11, mun. Chișinău, intenționat, urmărind scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, s-a apropiat de cet. Vornices Dina Vladislav, și sub pretextul de a efectua un sunet a cerut un telefon mobil, la care ultima i-a comunicat că nu are telefon mobil, atunci inculpatul Smirnov Maxim a apucat geanta pe care Vornices Dina o avea asupra sa, în care se afla un portmoneu din piele artificială în sumă de 300 lei, un telefon mobil de model „Nokia 5800” în sumă de 1800 lei, acte de identitate pe numele acesteia, și a încercat să o smulgă, însă din cauze independente de voința sa, aceasta nu și-a produs efectul, deoarece a fost observat de către Petrov Artiom, care a încercat să-l rețină, însă Smirnov Maxim a reușit să părăsească locul comiterii infracțiunii, acțiuni prin care, ultimul i-a cauzat cet. Vornices Dina daune materiale considerabile.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către avocații Gonța Maxim, Gafton Mihai în numele inculpatului Smirnov Maxim, prin care au solicitat casarea acesteia, rejudecarea

cauzei cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, pe motiv că inculpatul nu a comis infracțiunea incriminată și nu i s-a asigurat dreptul la interpret.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2013 au fost admise apelurile, casată sentința Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 mai 2013, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de judecată, în alt complet de judecători.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat că inculpatului Smirnov Maxim, fiind vorbitor de limba rusă, nu i-a fost asigurat dreptul la interpret nici în cadrul urmăririi penale, și nici în ședința de judecată a primei instanțe, când au avut loc dezbaterile judiciare, deși este indicat că a participat traducătorul Savcenko Lilia, lipsește semnătura acesteia (f.d. 92), astfel nefiind respectate drepturile fundamentale ale omului, garantate de CEDO.

5. Prin sentința Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 14 aprilie 2014, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Smirnov Maxim în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, în legătură cu împăcarea părților.

Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat, că Smirnov Maxim la 19 august 2012, în jurul orelor 22:00 aflându-se pe str. Mateevici 11 mun. Chișinău, intenționat, urmărind scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, s-a apropiat de Vornices Dina Vladislav, și sub pretextul de a efectua un sunet a cerut un telefon mobil, la care ultima i-a comunicat că nu are telefon mobil, atunci inculpatul Smirnov Maxim a apucat geanta pe care Vornices Dina o avea asupra sa, în care se afla un portmoneu din piele artificială la preț de 300 lei, un telefon mobil de model „Nokia 5800” la preț de 1800 lei, acte de identitate pe numele acesteia, și a încercat să o smulgă, însă din cauze independente de voința sa, aceasta nu și-a produs efectul, deoarece a fost observat de către Petrov Artiom, care a încercat să-l rețină, însă Smirnov Maxim a reușit să părăsească locul comiterii infracțiunii.

6. Sentința din 14 aprilie 2014 a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Smirnov Maxim să fie condamnat în baza art. 27,187 alin. (2) lit. f) Cod penal, ținând cont de prevederile art. 10 Cod penal și de modificările operate în Codul penal la 23 mai 2013, la 4 ani închisoare, fără amendă; iar potrivit art. 85 Cod penal, să-i fie stabilită pedeapsa definitivă de 5 ani închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita o activitate legată de circuitul legal al substanțelor narcotice pe un termen de 2 ani, fără amendă. Concomitent, procurorul a menționat, că conform prevederilor art. 16 Cod penal, infracțiunea comisă de inculpatul Smirnov M. face parte din categoria celor grave, astfel în privința acestuia nu pot fi aplicate prevederile art. 109 Cod penal.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2014 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea hotărârii atacate.

Pentru a pronunța decizia, instanța de apel a enunțat că, apelul procurorului se bazează pe aprecierea subiectivă de acuzare și nu conține motive pentru casarea sentinței primei instanțe. Mai mult, instanța de apel a menționat că instanța de fond corect a încadrat acțiunile inculpatului Smirnov Maxim în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, infracțiune, care conform art. 16 Cod penal, este mai puțin gravă, fapt ce permite aplicarea prevederilor art. 109 Cod penal.

În descrierea faptei constatate de prima instanță, instanța de apel a descris fapta altfel cum ea este în învinuire și cum este constatată de prima instanță, indicându-se că „Vornices Dina a fost deposedată de bunurile personale, fiind urmărit de o altă persoană, Smirnov Maxim a abandonat bunurile și a reușit să părăsească locul comiterii infracțiunii” (f.d. 203).

8. Decizia instanței de apel din 09 octombrie 2014 este atacată cu recurs ordinar de către procuror, prin care, indicându-se temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală, se solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei, invocând că instanța de apel greșit a respins probele prezentate de către acuzare, ce confirmă vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27,187 alin. (2) lit. d), f) Cod penal. Referitor la excluderea calificativului „cauzarea prejudiciului considerabil” de către prima instanță, și menținerea acesteia de către instanța de apel, consideră că este necesar de menționat că partea vătămată la urmărirea penală, a declarat că pentru ea dauna cauzată prin infracțiune este considerabilă, acest fapt reiese din plîngerea părții vătămate (f.d. 6), procesele verbale de audiere a părții vătămate (f.d. 18; 83, 131) unde ultima susține că prejudiciul cauzat ei prin infracțiune, suma de 2500 lei, este considerabil, și că la momentul comiterii infracțiunii nu era încadrată în câmpul muncii, însă aceste circumstanțe au rămas fără aprecierea cuvenită a instanțelor de judecată, iar partea vătămată, schimbându-și ulterior declarațiile, nu a prezentat probe care ar confirma că are salariu de 200 dolari SUA. Mai mult, în cadrul audierii părții vătămate în ședința de judecată, ultima a declarat că susține declarațiile depuse în cadrul urmăririi penale și în instanțele de judecată, totodată menționând că dauna cauzată ei nu este considerabilă deoarece nu cunoaște sensul cuvîntului dat, motiv care nu poate fi reținut.

9. Judecînd argumentele recursului în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră, că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală (red. 27.10.2012), instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvîrșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărîrea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel la examinarea apelului declarat de procuror nu a respectat cerințele art. 414 Cod de procedură penală, nu a răspuns la modul cuvenit la toate motivele invocate de apelant, în legătură cu ce în baza temeiului pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, deoarece această eroare nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit apelului declarat de către procuror (f.d. 174-175), criticându-se legalitatea și temeinicia sentinței, se invocă următoarele motive:

„- instanța a admis demersul apărătorului, privind recalificarea acțiunilor inculpatului și admiterea tranzacției de împăcare dintre inculpat și partea vătămată, deși inculpatul Smirnov M. se învinuia de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, care în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (4) Cod penal, constituie o infracțiune gravă, respectiv, în cazul dat, nefiind posibilă aplicarea prevederilor art. 109 Cod penal;

- fiind audiată în cadrul ședinței de judecată în calitate de parte vătămată, Vornices Dina, în pofida declarațiilor date în cadrul urmăririi penale, a declarat că prejudiciul material cauzat, nu este considerabil pentru ea, drept motivare a schimbării declarațiilor sale, a fost invocat faptul că din start ea a declarat prețul inițial al telefonului mobil, adică că la procurarea telefonului mobil de model „Nokia 5800” a achitat bani în sumă de 1800 lei. Ulterior, ținând cont de uzura pe parcursul a doi ani a telefonului mobil, l-a vândut la prețul de 400 lei.

Astfel, în cadrul ședinței de judecată, partea vătămată Vornices Dina a mai declarat că, la momentul comiterii infracțiunii nu a fost încadrată în câmpul muncii, respectiv urmează a fi luate în considerație declarațiile părții vătămate date la urmărirea penală și anume că prejudiciul cauzat este unul considerabil;

- totodată, urmează a fi luat în considerație faptul că infracțiunea a fost săvârșită de către Smirnov M. în perioada în care acesta se afla în termen de probă, respectiv în cazul recunoașterii acestuia culpabil în săvârșirea infracțiunii incriminate, acesta riscă pedeapsă cu închisoare. Fiind cunoscut acest fapt de către inculpat, acesta a întreprins măsuri în vederea influențării părții vătămate, și anume Vornices Dina a declarat că de către inculpatul Smirnov M. i-a fost achitat în vederea reparării prejudiciului moral cauzat, bani în suma de 2000 lei;

- consideră ilegală recalificarea acțiunilor comise de inculpatul Smirnov Maxim de la art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la art. 27, 187 alin. (1) Cod penal și ca urmare încheierea tranzacției de împăcare dintre părți, ceea ce a dus la clasarea procesului penal în privința lui Smirnov Maxim”.

Anume asupra acestor motive invocate în apel de procuror, instanța de apel nu s-a pronunțat sau s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

Colegiul lărgit mai constată, că instanța de apel în motivarea soluției a descris practic motivarea sentinței din 14 aprilie 2014, fără a se pronunța pe motivele apelului declarat de procuror, și anume că neîntemeiat instanța de fond a recalificat acțiunile inculpatului de la art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la art. 27, 187 alin. (1) Cod penal, motivând că nu a fost stabilită cauzarea părții vătămate a unei daune în proporții considerabile, fără a da o apreciere, în conformitate cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală, declarațiilor părții vătămate Vornices Dina, depuse atât în cadrul urmăririi penale (f.d. 18), cât și-n cadrul ședințelor de judecată a instanței de fond (f.d. 83-84, 164) și a instanței de apel (f.d. 131, 199).

Colegiul lărgit mai invocă, că prin ordonanța de punere sub învinuire din 21 septembrie 2012 (f.d. 58), lui Smirnov Maxim i s-a înaintat învinuirea privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, fapt ce i s-a adus la cunoștință.

Prin rechezitoriu (f.d. 61-62), Smirnov Maxim a fost la fel învinuit în baza art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal.

Prin sentința primei instanțe din 14 aprilie 2014, menținută prin decizia instanței de apel din 09 octombrie 2014, a fost încetat procesul penal intentat în privința lui Smirnov Maxim recalificând acțiunile în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, în legătură cu împăcarea părților, invocându-se totodată, că partea vătămată Vornices Dina s-a împăcat cu inculpatul, iar prejudiciul cauzat în urma comiterii infracțiunii pentru ea nu constituie unul considerabil.

În acest sens, Colegiul lărgit reiterează, că conform art. 126 alin. (2) Cod penal, la calificarea infracțiunii de sustragere, săvârșite cu cauzarea de daune în proporții considerabile, este necesar să se țină cont de faptul că caracterul considerabil al daunei pricinuite se stabilește luându-se în considerație valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute de ea, alte circumstanțe care influențează esențial starea materială a victimei.

Potrivit doctrinei juridice, printre „*alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei*” pot fi enumerate venitul global al membrilor familiei; starea de sănătate a victimei și a membrilor familiei ei apti de muncă; angajarea sau neangajarea victimei la o muncă permanentă sau provizorie.

Așadar, circumstanța agravantă „*cu cauzarea de daune considerabile*” a infracțiunii prevăzută de art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal are un caracter estimativ. Ea nu este formalizată prin prevederi legale, așa cum este cazul „*proporții mari*” sau al „*proporțiilor deosebit de mari*”, ori al „*proporțiilor mici*”. Astfel, reieșind din doctrina penală, dacă victima are o stare materială „*satisfăcătoare*”, atunci nu va funcționa circumstanța agravantă „*săvârșirea infracțiunii cu cauzarea de daune în proporții considerabile*”. Dacă însă starea materială a victimei este „*nesatisfăcătoare*”, atunci circumstanța agravantă menționată devine funcțională.

Prin urmare, instanța de recurs invocă că sarcina de a prezenta în cadrul ședinței de judecată probe pertinente și admisibile, care ar confirma prejudiciul considerabil cauzat părții vătămate îi revine părții acuzării, în conformitate cu pct. (1) alin. (1) art. 53 Cod de procedură penală.

Reieșind din prevederile art. 93 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, declarațiile părții vătămate sunt un mijloc de probă de aceeași valoare ca și declarațiile bănuitului, învinuitului, inculpatului, a părților civile ori civilmente responsabile, martorului.

Din materialele cauzei, Colegiul lărgit reține că partea vătămată fiind audiată în cadrul urmăririi penale (f.d. 18) a declarat că „*Prejudiciul cauzat în urma infracțiunii comise de către inculpatul Smirnov Maxim este unu considerabil*”. Ulterior, partea vătămată, fiind interogată în cadrul ședințelor de judecată a instanței de fond a menționat, că „*Paguba materială este considerabilă pentru mine*” (f.d. 83). Apoi, în cadrul ședințelor de judecată a instanței de apel, partea vătămată a susținut că „*Lucrurile care se aflau le consider ca pentru mine considerabile, declarațiile date la urmărirea penală și în cadrul primei instanțe le susțin pe deplin, le confirm integral; suma de 2500 lei pentru mine nu este considerabilă*” (f.d. 131); în ședința de judecată a primei instanțe, cât și a instanței de apel (f.d. 164, 199) partea vătămată Vornices Dina nici nu a răspuns concret la întrebarea dacă bunurile care costau 2100 lei la ziua comiterii faptei pentru ea constituie daună

considerabilă sau nu, însă în instanța de apel a declarat că la ziua comiterii faptei ea nu lucra și susține declarațiile anterioare, care sunt contradictorii.

Reieșind din aceste circumstanțe, Colegiul penal lărgit consideră că atât instanța de fond prin sentința din 14 aprilie 2014, cât și instanța de apel prin decizia din 09 octombrie 2014, neîntemeiat au ajuns la concluzia de a reîncadra acțiunile inculpatului Smirnov Maxim de la art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la art. 187 alin. (1) Cod penal (infrațiune consumată), considerînd că nu a fost determinată valoarea prejudiciului cu calificativul „considerabil”, iar instanța de apel a denaturat și fapta constatată de prima instanță.

Astfel, Colegiul lărgit enunță că, conform art. 325 Cod de procedură penală, judecarea cauzei în prima instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului și nu se lezează dreptul lui la apărare.

Însă, în speța dată se constată, că deși prin rechizitoriu Smirnov Maxim a fost învinuit în baza art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, ulterior, prin sentința primei instanțe din 14 aprilie 2014, menținută prin decizia instanței de apel din 09 octombrie 2014, a fost încetat procesul penal în privința lui Smirnov Maxim în baza art. 187 alin. (1) Cod penal, în legătură cu împăcarea părților. Astfel, Colegiul lărgit stabilește că de către instanțele de judecată au fost depășite limitele învinuirii înaintate inculpatului Smirnov Maxim, întrucît infrațiunea prevăzută de art. 187 alin. (1) Cod penal – este deja o infrațiune consumată, pe cînd în învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, s-a descris în faptă o tentativă de jaf (f.d. 58, 61-62), iar instanțele constatînd jaful consumat evident că au ieșit din limitele faptei descrise în învinuire.

Colegiul lărgit mai constată că instanța de apel a denaturat fapta descrisă în sentință prin fraze inventate și neconfirmate prin careva mijloace de probă, descrise în pct. 7 al prezentei decizii, ceea ce nu este admisibil în procesul penal și nu poate fi menținut.

Reieșind din aceste circumstanțe, avîndu-se în vedere că în apelul procurorului s-a solicitat condamnarea inculpatului Smirnov Maxim în baza art. 27, 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, Colegiul lărgit consideră necesar de a admite recursul ordinar declarat de procuror, de casat decizia instanței de apel ca pripită și neîntemeiată, cu dispunerea rejudecării cauzei, în aceeași instanță de apel.

Referitor la motivele invocate de procuror în recurs cu privire la cine este obligat să verifice prin citire declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță, Colegiul lărgit invocă că răspuns la aceste motive este dat în pct. 6 al Recomandării Nr. 53 din 12 iulie 2013 al Curții Supreme de Justiție, care este accesibilă pentru toate părțile în proces accesînd situl – „www.csj.md”

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel de procuror și ținînd cont de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărîre legală și întemeiată.

10. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Tăut Dorina, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 octombrie 2014, în cauza penală privindu-l pe **Smirnov Maxim Oleg**, cu dispunerea rejudecării cauzei în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 12 martie 2015.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin

Toma Nadejda

Moraru Petru